

Προς

ΑΔΜΗΕ

Δυρραχίου 89 και Κηφισού,

104 43 Αθήνα

Υπόψη: κ. Προέδρου & Διευθύνοντος Συμβούλου, Δρ. Μ. Μανουσάκη

Κοινοποίηση

ΡΑΕ

Πειραιώς 132,

118 54 Αθήνα

Υπόψη: κ. Προέδρου, Δρ. Ν. Μπουλαξή

ΘΕΜΑ: Δημόσια διαβούλευση επί του Δεκαετούς Προγράμματος Ανάπτυξης (ΔΠΑ) του ΕΣΜΗΕ για την περίοδο 2021-2030 - Προκαταρκτικό Σχέδιο

ΑΡ. ΠΡΩΤ.: 551
Αθήνα, 31.01.2020

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Ο Ελληνικός Σύνδεσμος Ανεξάρτητων Εταιριών Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΣΑΗ), αναγνωρίζοντας τον κρίσιμο ρόλο των δικτύων στη διαδικασία δραστικής αλλαγής του μίγματος παραγωγής ηλεκτρισμού και στην πορεία μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα, συμμετέχει συστηματικά στις διαβουλεύσεις για την ανάπτυξη του Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρισμού. Η Ελληνική Δημοκρατία κατέθεσε πρόσφατα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) για την περίοδο 2020-2030, το οποίο περιλαμβάνει στόχο μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου (ΑτΘ) από περίπου 90 MtCO₂eq το 2019 σε περίπου 60 MtCO₂eq το 2030. Το ΕΣΕΚ 2020-2030 θέτει επίσης ως στόχο τη συμμετοχή των ΑΠΕ στην κάλυψη της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας κατά περίπου 61%-65% το 2030 από περίπου 28% το 2019. Όπως εύγλωττα αποτυπώνεται και στο ίδιο το ΕΣΕΚ, για να είναι εφικτή η επίτευξη αυτών των φιλόδοξων στόχων -και ιδίως της διείσδυσης των ΑΠΕ- θα πρέπει να αλλάξει ο τρόπος σχεδιασμού των δικτύων ηλεκτρισμού και παράλληλα αυτά να ενισχυθούν και να εκσυγχρονισθούν τεχνολογικά. Επιπλέον για την υλοποίηση των κλιματικών και ενεργειακών στόχων του 2030, βασική προτεραιότητα πολιτικής του ΕΣΕΚ αποτελεί η ενίσχυση του ανταγωνισμού στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Υπό αυτό το πρίσμα και όσον αφορά το προκαταρκτικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για την περίοδο 2021-2030, ο Σύνδεσμός μας επιθυμεί να καταθέσει τις εξής παρατηρήσεις:

1. Το Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΕΣΜΗΕ θα πρέπει να εκπονείται ανά διετία αντί για την έως τώρα ακολουθούμενη πρακτική που είναι η ετήσια εκπόνηση του ΔΠΑ. Αυτή η πρακτική άλλωστε ακολουθείται και από τον Ευρωπαϊκό Διαχειριστή ENTSO-E ο οποίος επεξεργάζεται και συντάσσει ανά διετία το Ten Year Network Development Plan (TYNDP). Η μετάβαση από ετήσιο σε ανά διετία Πρόγραμμα Ανάπτυξης έχει υιοθετηθεί επίσης και από τους τέσσερις Διαχειριστές Συστήματος στη Γερμανία. Στην Ισπανία μάλιστα η Red Eléctrica εκπονεί το αντίστοιχο Πρόγραμμα Ανάπτυξης ακολουθώντας έναν κύκλο τετραετίας.
2. Η ανά διετία εκπόνηση του ΔΠΑ θα δώσει τη χρονική δυνατότητα για λεπτομερή ανάπτυξη διαφορετικών σεναρίων τα οποία τελικά θα οδηγούν και στον σχεδιασμό για το Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Συστήματος Μεταφοράς. Είναι προφανές ότι σε κάθε περίπτωση όλα τα σενάρια που θα επιλεγούν για να διερευνηθούν, στο πλαίσιο του ΔΠΑ, θα πρέπει να επιτυγχάνουν το βασικό στόχο που θέτει το ΕΣΕΚ 2020-2030 για τον τομέα ηλεκτρισμού, δηλαδή οι ΑΠΕ να καλύπτουν το 61%-65% της ζήτησης ηλεκτρισμού το 2030.
Αυτά τα σενάρια θα πρέπει να διαμορφωθούν σε συνεργασία του ΑΔΜΗΕ με τη ΡΑΕ και τους φορείς της αγοράς, με μια διαδικασία παρόμοια με αυτή που ακολουθείται από τον ENTSO-E και άλλους Διαχειριστές για την ανάπτυξη των σεναρίων που λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Ανάπτυξης. Ο ΕΣΑΗ θεωρεί ότι το ΔΠΑ θα πρέπει να περιλαμβάνει σενάρια διείσδυσης των ΑΠΕ με χρονική και χωρική διαφοροποίηση μεταξύ τους. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να αναπτύσσονται σενάρια (συνδυαστικά πιθανώς με τα σενάρια των ΑΠΕ) για την ένταξη/απόσυρση κατανεμόμενων πηγών ισχύος (μονάδων παραγωγής, αποθήκευσης και απόκρισης ζήτησης). Χρήσιμο είναι επίσης να εξετάζεται κι ένα σενάριο ταχείας ανάπτυξης τεχνολογικών καινοτομιών που αφορούν την παραγωγή/αποθήκευση/μεταφορά κλιματικά ουδέτερης ενέργειας. Βασικό στοιχείο κατά τη διερεύνηση των σεναρίων που επιλεχθούν, στο πλαίσιο του ΔΠΑ, είναι ότι θα πρέπει να τίθεται και ένα -χαμηλό- όριο, και μόνο για τεχνικούς λόγους, στην ενέργεια περικοπής από ΑΠΕ. Θεωρούμε επίσης αυτονόητο ότι τα σενάρια που θα διερευνηθούν κατά την εκπόνηση του ΔΠΑ του ΕΣΜΗΕ θα είναι συνεκτικά ως προς το κάθε φορά ισχύον σενάριο Sustainable Transition του ENTSO-E, έτσι ώστε να λαμβάνεται υπόψη και το Ευρωπαϊκό πλαίσιο εντός του οποίου θα πρέπει να υλοποιηθεί το Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΕΣΜΗΕ.
3. Ο ΑΔΜΗΕ, σε συνεργασία και με τον ΔΕΔΔΗΕ, θα πρέπει να συμπεριλάβει στο Πρόγραμμα Ανάπτυξης του ΕΣΜΗΕ ειδικό κεφάλαιο (ή να αποτελεί και ξεχωριστή μελέτη) που θα αποτυπώνει ποσοτικά την κατάσταση του Συστήματος όσον αφορά την ικανότητά του για ενσωμάτωση έργων ΑΠΕ, καθώς και τα απαραίτητα έργα χωρικής και ψηφιακής αναβάθμισης ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι διείσδυσης των ΑΠΕ στην κάλυψη της ζήτησης

ηλεκτρισμού που θέτει το ΕΣΕΚ για το 2030. Ο Διαχειριστής αναγνωρίζει αυτή την υποχρέωση στο υπό διαβούλευση ΔΠΑ (σελ. 9-10), χωρίς όμως παράλληλα να περιλαμβάνει μια συνολική ποσοτική εκτίμηση για την παρούσα κατάσταση και τον μελλοντικό σχεδιασμό του Συστήματος που θα επιτρέψει την επίτευξη του στόχου για τις ΑΠΕ. Στην ενότητα 3.8 δίνεται η εκτίμηση του ΑΔΜΗΕ για την επιπλέον ισχύ των έργων ΑΠΕ που θα μπορούν να συνδεθούν στο δίκτυο σε περιοχές με συμφόρηση/κορεσμό μετά την υλοποίηση προγραμματισμένων έργων ανάπτυξης κι ενίσχυσης του Συστήματος. Αυτή η πληροφορία είναι μεν απαραίτητη αλλά αποτελεί ένα τμήμα μόνο της πληροφόρησης που θα πρέπει να παρέχει ο Διαχειριστής προς την πολιτική ηγεσία και τους φορείς της αγοράς σχετικά με τη συνολική -παρούσα και μελλοντική- ικανότητα του Συστήματος για ενσωμάτωση των ΑΠΕ.

4. Ο ΕΣΑΗ πιστεύει ότι το τελικό ΔΠΑ θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ξεχωριστή ενότητα σχετικά με την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του Διαχειριστή Συστήματος στην αγορά ηλεκτρισμού. Στο υπό διαβούλευση ΔΠΑ εν συντομία μόνο γίνεται αναφορά σε ενέργειες του Διαχειριστή για την επίσπευση της λειτουργίας της Αγοράς Εξισορρόπησης χωρίς όμως να αναφέρονται συγκεκριμένες ενέργειες και χρονοδιάγραμμα. Υπενθυμίζεται ότι η έναρξη λειτουργίας των νέων αγορών έχει προγραμματιστεί για τον Ιούλιο 2020. Είναι σαφές όμως ότι προτού ξεκινήσει η εμπορική λειτουργία των νέων αγορών θα πρέπει να έχει προηγηθεί επαρκής χρονικά εκπαίδευση των Συμμετεχόντων στην αγορά καθώς και επαρκής χρονικά δοκιμαστική λειτουργία (market trial) όλων των νέων αγορών ταυτόχρονα. Ακριβώς αυτά τα ζητήματα θα έπρεπε να αναλύονται διεξοδικά σε μια ενότητα του ΔΠΑ αφιερωμένη στη Αγορά. Η ενότητα αυτή θα πρέπει επιπλέον να περιλαμβάνει τον σχεδιασμό του ΑΔΜΗΕ για την μελλοντική ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του στην Αγορά Εξισορρόπησης στην Ελλάδα καθώς και την ενσωμάτωσή της στην ευρύτερη Ευρωπαϊκή αγορά ώστε η σύζευξη των αγορών να επιτευχθεί και στο επίπεδο της εξισορρόπησης. Το τελικό ΔΠΑ θα πρέπει λοιπόν να περιλαμβάνει χρονοδιαγράμματα για τις ευρωπαϊκές πλατφόρμες συνεργασίας TERRE (εφεδρείες αντικατάστασης), MARI (χειροκίνητη εφεδρεία αποκατάστασης συχνότητας), PICASSO (χειροκίνητη εφεδρεία αποκατάστασης συχνότητας) και IGCC (συμψηφισμός αποκλίσεων).
5. Ο ΕΣΑΗ συστηματικά και με επιμονή προτείνει στη δημόσια συζήτηση, όλα αυτά τα χρόνια, τη διασύνδεση όλων των νησιών -πλην των πολύ μικρών- του Αιγαίου με το Διασυνδεδεμένο Σύστημα. Το υπό διαβούλευση ΔΠΑ προβλέπει για πρώτη φορά τη διασύνδεση, εκτός των Δωδεκανήσων, και των νησιών του Βορείου Αιγαίου. Αυτές οι διασυνδέσεις, σύμφωνα με το παρόν σχέδιο, προβλέπεται να λειτουργήσουν την περίοδο 2027-2030. Ο ΕΣΑΗ πιστεύει ότι είναι εφικτή η διασύνδεση της Δωδεκανήσου και των νησιών του Βορείου Αιγαίου με το ηπειρωτικό Σύστημα μέχρι το 2026. Αυτό άλλωστε αποδεικνύει και η διεθνής εμπειρία σε αντίστοιχα έργα, π.χ. η διασύνδεση της Ιρλανδίας με τη Γαλλία (700 MW, 575 km) ξεκίνησε να μελετάται την αντίστοιχη περίοδο (2009-2010) με τις δύο αυτές ελληνικές διασυνδέσεις και θα είναι σε λειτουργία το 2026. Παρόμοια, για τη διασύνδεση Viking Ling μεταξύ Δανίας-Μεγάλης Βρετανίας (760 km, 1400 MW), οι μελέτες σκοπιμότητας ξεκίνησαν το 2012 και η γραμμή θα τεθεί σε λειτουργία το 2024. Νωρίτερα, δηλαδή το 2021, θα ενταχθεί στο

Ευρωπαϊκό Διασυνδεδεμένο Σύστημα η διασύνδεση North Sea Link μεταξύ Νορβηγίας-Μεγάλης Βρετανίας (720 km, 1400 MW), της οποίας η μελέτη σκοπιμότητας ξεκίνησε το 2010. Η υλοποίηση των διασυνδέσεων των νησιών του Αιγαίου μπορεί να επιταχυνθεί σημαντικά καθώς είναι διαθέσιμα στην Ελλάδα από την ΕΕ ποσά ενίσχυσης (από την πώληση δικαιωμάτων εκπομπής CO₂ από το ευρωπαϊκό απόθεμα) που ανέρχονται στα 600-700 εκ. Ευρώ.

6. Θεωρούμε χρήσιμο το τελικό ΔΠΑ να περιλαμβάνει έναν συγκεντρωτικό πίνακα όλων των διασυνοριακών ή εντός των συνόρων έργων PCI (Project of Common Interest) που αφορούν την Ελλάδα. Σε αυτό τον πίνακα θα αποτυπώνεται η αδειοδοτική κατάσταση και η φάση υλοποίησης στην οποία βρίσκεται κάθε έργο. Ο πίνακας θα μπορεί επίσης να περιλαμβάνει προτάσεις -για θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του ΑΔΜΗΕ- για το πώς μπορεί να επιταχυνθεί η υλοποίηση κάθε έργου (αυτός άλλωστε είναι κι ένας βασικός στόχος για την ένταξη ενός έργου στη λίστα PCI της ΕΕ).
7. Στο πλαίσιο της ενισχυμένης τριμερούς συνεργασίας Ελλάδα-Κύπρος-Ισραήλ εντάσσεται και η ηλεκτρική διασύνδεση μεταξύ Κρήτης-Κύπρου-Ισραήλ, καθώς η άρση της απομόνωσης της Κύπρου στο επίπεδο της ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί προτεραιότητα για την Ελληνική Κυβέρνηση -όπως επανειλημμένα έχει δηλώσει. Παρόλα αυτά, το υπό διαβούλευση ΔΠΑ δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την σύνδεση στο Ελληνικό Σύστημα Μεταφοράς της διασύνδεσης Κρήτη-Κύπρος-Ισραήλ. Πιστεύουμε ότι ο ΑΔΜΗΕ, σε συνεννόηση με τον φορέα υλοποίησης αυτού του έργου PCI, θα πρέπει να συμπεριλάβει στο τελικό ΔΠΑ και ένα χρονοδιάγραμμα υλοποίησης αυτής της διασύνδεσης.
8. Όσον αφορά το έργο της νέας διασύνδεσης Ελλάδας-Βουλγαρίας -έργο ενταγμένο στη λίστα PCI της ΕΕ- στο υπό διαβούλευση σχέδιο αναφέρεται (σελ. 152) ότι εξασφαλίσθηκε το 50% της χρηματοδότησης για την κατασκευή του έργου εντός της Βουλγαρικής πλευράς. Το ερώτημα που προκύπτει είναι γιατί η χρηματοδότηση από το Connecting Europe Facility (CEF) αφορά μόνο το τμήμα της γραμμής εντός της Βουλγαρίας κι όχι και το αντίστοιχο στην Ελλάδα.
9. Για την ανάπτυξη νέων διεθνών διασυνδέσεων, είτε αυτές περιλαμβάνονται στο παρόν σχέδιο ΔΠΑ είτε όχι, σημαντικό είναι να παρατίθεται και τα συμπεράσματα της αντίστοιχης ανάλυση κόστους-οφέλους (CBA).
10. Το υπό διαβούλευση ΔΠΑ δεν περιλαμβάνει πρόβλεψη για έργα σύνδεσης στο Σύστημα που αφορούν θαλάσσια αιολικά πάρκα καθώς και μεγάλες γεωθερμικές μονάδες. Αυτή η έλλειψη θα πρέπει να συμπληρωθεί γιατί η ανάπτυξη αυτών των τεχνολογιών, την περίοδο έως το 2030, προβλέπεται σαφώς στο εγκεκριμένο ΕΣΕΚ.

11. Θα πρέπει να διορθωθεί (σελ. 14) η αναφορά στις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές (ΒΔΤ) για μεγάλες εγκαταστάσεις καύσης καθώς η εκτελεστική απόφαση 2017/1442/EU για τις ΒΔΤ έχει ήδη δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της ΕΕ.

Με εκτίμηση

Γιώργος Στάμτιδης

Γενικός Διευθυντής